

9.11.2023

Lausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi verkon välityspalvelujen valvonnasta ja eräiksi muiksi laeiksi (HE 70/2023 vp)

Kaupan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja lausuu kantanaan seuraavaa.

1. Yleistä

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (digipalvelusäädös) vaikuttaa tulevaisuudessa merkittävästi verkon välityspalveluiden tarjoamiseen. Kaupan alan yritysten kannalta erityisen suuri merkitys on säännöksillä, joilla ohjataan alustapalveluiden tarjoajien ja verkon markkinapaikkojen ylläpitäjien toimintaa. Kyseessä on monimutkainen kokonaisuus niin palveluntarjoajien kuin viranomaisten näkökulmasta, ja ainakin alkuvaiheessa valvontaviranomaisten on tarpeellista ohjata riittävästi resursseja yritysten neuvontaan ja ohjaukseen.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi verkon välityspalvelujen valvonnasta ja eräiksi muiksi laeiksi (HE 70/2023 vp) ehdotetaan säädettäväksi uusi laki verkon välityspalvelujen valvonnasta (jatkossa valvontalaki), jossa säädettäisiin asetuksen osalta toimivaltaisista viranomaisista. Toimivaltuuksia täsmennetään muussa lainsäädännössä. Lisäksi ehdotetaan muutoksia sähköisen viestinnän palvelulain 22 lukuun, koska asetus edellyttää määrättyjen sähköisestä kaupankäynnistä annettuun direktiiviin perustuvien, välityspalvelun tarjoajan ehdollista vastuuvapautta käsittelevien säännösten kumoamista.

Kaupan liitto toteaa, että hallituksen esityksessä on seikkaperäisesti käyty läpi ehdotettua viranomaisvalvonnan mallia ja sen vaihtoehtoja ja ehdotus on kokonaisuutena johdonmukainen. Hallituksen esityksen lausuntopalautetta koskevassa osiossa on kiitettävällä tavalla nostettu esille sidosryhmien huomioita, joiden pohjalta hallituksen esitystä on täsmennetty. Kaupan liitto pitää täsmennyksiä tervetulleina eikä esitä muutoksia lakiehdotuksiin tai niiden yksityiskohtaisiin perusteluihin. Toivomme kuitenkin eduskunnan kiinnittävän päätöksenteossaan huomiota alla esille tuotuihin seikkoihin.

2. Viranomaisten valvontatehtävät ja tutkintavaltuudet

Hallituksen esityksen mukaan asetuksen edellyttämä viranomaisvalvonta jaettaisiin siten, että Liikenne- ja viestintävirasto toimii koordinaattoriviranomaisena ja vastaa yleisesti asetuksen noudattamisen valvonnasta, kun taas kuluttaja-asiamies ja tietosuojavaltuutettu valvovat asetuksen noudattamista oman tehtäväkenttensä osalta. Kaupan alan yritysten erityisessä intressissä on verkkomarkkinapaikkoihin kohdistuvan valvonnan kattavuus ja tehokkuus. Verkon markkinapaikat ovat verkkoalustoja, joilla kuluttajat voivat tehdä sopimuksia elinkeinonharjoittajien tai toisten kuluttajien kanssa. Valitettava tosiasia on, että erityisesti kansainvälisillä markkinapaikoilla on saatavilla myös laittomia, esimerkiksi väärennetyjä, tuotteita.

Kuten hallituksen esityksessä (s. 28) todetaan, Suomessa laittomien hyödykkeiden valvonta kuuluu useille viranomaisille. Digipalvelusäädökseen liittyvät valvontatoimet laajentavat kuluttaja-asiamiehen toimivaltaa nykyisestä ja edellyttävät yhteistyötä muiden valvontaviranomaisten kanssa muun muassa laittomien tuotteiden osalta (s. 47).

9.11.2023

Kaupan liitto on aiemmin esittänyt, että hallituksen esityksessä olisi voitu avata Turvalli-
suus- ja kemikaaliviraston osallistumista verkkomarkkinapaikkojen ylläpitäjien valvontaan,
kun tuotteen tai palvelun laittomuus liittyy sen vaarallisuuteen tai vaatimustenvastaisuus-
teen. Olemme myös kiinnittäneet huomiota kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallan määrit-
telyyn valvontalain 2 §:ssä ja esittäneet sen vähäistä rajaamista.

Pidämme hyvänä, että hallituksen esityksessä on nostettu esille viranomaisyhteistyön tär-
keys ja vaikka valvontalain 2 §:ään ei ole tehty esittämiämme muutoksia, syitä ratkaisulle
sekä pykälän yksityiskohtaisia perusteluita on täydennetty. Kaupan liitolla ei ole näin ollen
enempää huomautettavaa viranomaisten välisestä toimivaltajaosta tai viranomaisten tut-
kinta- ja muista toimivaltuuksista.

Viranomaisvalvonnan kohdistaminen oikeisiin tahoihin Suomessa ja EU:n ulkopuolella
sekä kansainvälinen yhteistyö on ensiarvoista asetuksen tehokkaan ja yhtenäisen täytän-
töönpanon varmistamiseksi, mikä on otettu hyvin huomioon ehdotuksessa. Käytännössä
yhteistyö ja varsinkin EU:n ulkopuolelle sijoittautuneiden yritysten valvonta eivät kuiten-
kaan onnistu ilman riittäviä viranomaisresursseja. Ottamatta kantaa lopullisiin rahamääriin
Kaupan liitto pitää perusteltuna sitä, että valvontaviranomaisille myönnetään lisäresurs-
seja digipalvelusäädöksen mukaisten tehtävien täyttämiseen.

3. Digipalvelusäädöksen rikkomisen seuraamukset ja seuraamuskollegio

Kaupan liitto toteaa, että välityspalvelujen valvonnasta annettavan lain seuraamusmaksua
ja muita hallinnollisia seuraamuksia koskevat säännösethdotukset ovat pääosin perustel-
tuja ja linjassa asetuksen kanssa, joka jättää joka tapauksessa vain vähän liikkumavaraa
jäsenmaille.

Pidämme hyvänä, että hallituksen esityksessä on korostettu seuraamusmaksujen mää-
räämisen harkinnanvaraisuutta (s. 71). On tärkeätä, että palveluntarjoajille varataan mah-
dollisuus korjata asetuksen vastainen menettelynsä ja seuraamusmaksuun turvaudutaan
vain vakavammissa asetuksen rikkomistilanteissa sekä esimerkiksi silloin, jos palveluntar-
joja ei lopeta rikkomista tätä koskevasta velvoittavasta päätöksestä huolimatta.

Kaupan liitto on aiemmin lausunut hallituksen esitysluonnoksen osalta, että niin sanottui-
hin pimeisiin käytäntöihin liittyvien asetuksen 25 artiklan rikkomisen sanktiointia ja sen pe-
rusteluita tulisi tarkentaa. Hallituksen esityksessä (s. 58) on todettu, että jatkovalmiste-
lussa on arvioitu uudestaan asetuksen eräitä velvoitteita ja päädytty siihen, että näitä vel-
voitteita ei ole ilmaistu riittävän tarkasti tai että velvoitteet sisältävät laadullisia tai avoimia
kriteereitä. Tällä perusteella on päädytty esittämään, että mm. 25 artiklan velvoitteiden rik-
komiseen ei liitetä seuraamusmaksua. Kaupan liitto kannattaa tehtyä linjausta.

Kaupan liitto on aiemmin lausunut, että palveluntarjoajalle tulisi määrätä seuraamusmaksu
kertaalleen vain niissäkin tilanteissa, joissa sekä Liikenne- ja viestintävirasto että kuluttaja-
asiamies tai tietosuojavaltuutettu ovat samanaikaisesti toimivaltaisia tutkimaan epäiltyä
rikkomista ja määräämään mahdollisen sanktion, ja että asia tulisi kirjata selkeämmin laki-
esitykseen. Olemme myös esittäneet huomioita seuraamuskollegion järjestämiseen ja teh-
täviin liittyen. Kuten hallituksen esityksessä (s. 58 ja 59) todetaan, esityksen perusteluita
ja vaihtoehtojen toteutustapojen tarkastelua on näiltä osin täydennetty, eikä Kaupan lii-
tolla ole enempää huomautettavaa asiasta.

9.11.2023

4. Muut asiat

Kaupan liitolla ei ole huomautettavaa muista hallituksen esitykseen sisältyvistä säännösehdoista tai muista seikoista.

Kunnioittavasti

KAUPAN LIITTO

Ilari Kallio
johtava asiantuntija